

ارزیابی کاهش خطر پذیری مجتمع های مسکونی با رویکرد پدافند غیر
عامل

سیده زهرا مشعلی^{1و2}، بهزاد وثیق^{3*}

1- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری، پردیس علوم و تحقیقات خوزستان، دانشگاه آزاد

اسلامی، اہواز، ایران. (mashaliz@yahoo.com)

2- گروه معماری، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

3- عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول. (behzad_vasiq@yahoo.com)

•

چکیده

ابتدایی‌ترین و در عین حال حیاتی‌ترین احتیاج هر موجود زنده‌ای در طبیعت، مسکن به معنای مأوا و سرپناه است. امنیت جانی و مالی انسان در مسکنی که در آنها زندگی می‌کند، اصلی‌ترین راهبرد در تصمیم‌گیری‌های کلان کشورها در زمینه برنامه‌ریزی مسکن است. گسترش شهرنشینی در دوران معاصر و پیدایش کلا نشهرها به عنوان مکانهای تجمع انبوه مردم و انباشت متراکم سرمایه‌ها و دارایی‌ها از طرفی و در معرض مخاطرات بالقوه‌ی طبیعی و مصنوعی بودن آنها از طرف دیگر، توجهات بسیاری را در سالهای اخیر، در میان برنامه‌ریزان، دولت‌ها و ملتها به موضوع خطرپذیری و مدیریت آن جلب نموده است. هدف این مقاله ارزیابی کاهش خطرپذیری مجتمع‌های مسکونی با رویکرد پدافند غیر عامل می‌باشد. در این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی ابتدا منابع مکتوب مرتبط با موضوع جمع‌آوری، اطلاعات مورد نیاز استخراج و سپس با بررسی عناصر خطر ساز در مجتمع‌های مسکونی و راه مقابله با آن از طریق پدافند غیر عامل اطلاعات استخراج گردید. به نظر می‌رسد رویکرد پدافند غیر عامل، می‌تواند راهی برای کاهش خطرپذیری مجتمع‌های مسکونی باشد.

واژه‌های کلیدی: خطر پذیری، مسکن، پدافند غیر عامل، مجتمع های مسکونی

1- مقدمه

سرزمین ایران، به دلیل موقعیت خاصّ جغرافیایی و سیاسی، همواره در معرض انواع خطرات طبیعی (زلزله و سیل) و تهدیدهای بشرساخته (جنگ) قرار داشته و به تبع آنها، تلفات انسانی و خسارات مالی سنگینی متحمل شده است. متأسفانه، در کشور با وجود آزمون هشت سال دفاع مقدّس و داشتن تجارب ارزشمند در زمینه مدیریت مقابله با بلایای طبیعی، اهمّیت بحث ایمنی و امنیت در شهرسازی و معماری چنان که باید مورد توجه قرار نگرفته است و همچنان شاهد ساخت و سازهایی هستیم که به طور روزافزون، آسیب‌پذیری محیط کالبدی را در برابر انواع بحران‌ها افزایش می‌دهند [1]؛ حال آن که امروزه، با استفاده از برنامه‌های جامع مدیریت بحران می‌توان با به کارگیری اقدامات مؤثر همراه با طرح‌های کاربردی و حتّی‌الامکان کم‌هزینه و چندمنظوره در مرحله آمادگی قبل از بحران، به میزان زیادی، شدّت و گستردگی خسارات و تلفات ناشی از خطرات را کاهش داد. از مهم‌ترین این تمهیدات، به کارگیری اصول پدافند غیرعامل به عنوان راهکاری مؤثر جهت کاهش خطرپذیری در برابر خطرات گوناگون و افزایش کارایی پس از وقوع خطر است که باید در سطوح مختلف برنامه‌ریزی منطقه‌ای، شهرسازی و معماری مورد توجه قرار گیرد [1].

نیاز شدید به مسکن که حاصل رشد جمعیت و مهاجرت است، برنامه‌ریزان و مدیران ملی و محلی را برای افزودن سرعت تولید مسکن تحت تأثیر قرار می‌دهد و گاهی سبب می‌شود تا کیفیت در درجه دوم اهمیت قرار گیرد [2]. بی تردید، بهره‌گیری